

Kolegij: Filozofija psihijatrije

Jesu li psihopati za svoje djelovanje moralno odgovorni?

Esej

Jesu li psihopati za svoje djelovanje moralno odgovorni?

U ovom eseju razmotriti ću sljedeća pitanja: možemo li osobama koje imaju psihopatski poremećaj u ponašanju pripisati moralnu odgovornost za djelovanje, u kojim slučajevima to ne možemo i zašto. Ujedno, vidjeti ćemo što kažu različiti autori i njihove moguće prigovore.

Moralna odgovornost

Uobičajeno, u našem društvenom okruženju koristimo određena „pravila odgovornosti”¹, prema kojima je osoba moralno odgovorna za svoje djelovanje. Odgovornost se povezuje s intencijom, odnosno namjerom koja leži u pozadini djelovanja.² Racionalno je očekivati da će osoba koja ima određeni cilj željeti postupati moralno kako bi ga ostvarila, odnosno, koristiti će metode i postupke primjerene moralnom cilju. Problem koji se ovdje pojavljuje je sljedeći. Sto ako ta osoba ima psihopatski mentalni poremećaj (za koji nije odgovorna), zbog kojega se neće ponašati uobičajeno racionalno, te ne može uvidjeti razliku između moralno ispravnog postupka i onoga koji to nije?

„Poremećaji kao što su shizofrenia i bipolarni poremećaj - mogu djelovati na vjerovanja osobe, te kao rezultat, osoba ne mora znati što govori ili čini. Osoba koja ima mentalni poremećaj deluzijske ljubomore, može neopravdano verbalno napasti osobu za koju vjeruje da ga supruga s njom vara.” (Elliott. 1996, str. 24)

Postoje različiti mentalni poremećaji, i osobama koje od njih boluju ne dosuđuju se zakonske kazne boravka u zatvoru, već se upućuju na terapije, rehabilitaciju i liječenje. Društvena je praksa da ako tvrdimo kako je neka osoba moralno odgovorna pred zakonom i treba biti kažnjena jer je počinila kazneno djelo, onda tvrdimo da je djelovala s punom svijesti, racionalno i s namjerom da to učini. Slijedno tome, mogli bi smo reći da osobe s psihopatskim poremećajem nisu moralno odgovorne za svoje djelovanje jer nisu sposobne racionalno prosuđivati (kažemo da imaju iskrivljene vrijednosne sudove). Kao prigovor toj tezi možemo ponuditi Mackievo stajalište.

„Ako je Eichmann vjerovao da je sve što čini u stvari njegova patriotska dužnost, onda nije s namjerom učinio ništa pogrešno, mada mi možemo smatrati da je ono što je činio bilo s namjerom i pogrešno” (Elliott 1996, str. 32)

---

¹ Elliott, 1996. str. 23; Primjer: J. L. Mackie

² Elliott, 1996, str. 24: Aristotel u *Nikomahovoj etici* objašnjava razliku između namjeravanog i nenamjeravanog postupka

U ovom slučaju, Mackiev argument može poslužiti u obrani osoba koje imaju neki od mentalnih poremećaja (kao što je na primjer autizam). Njime se ukazuje na pogrešnu ili izostavljenu procjenu moralnog djelovanja osobe, ili nemogućnost ispravne procjene i upotrebe pravilnih moralnih metoda kako bi se došlo do nekog cilja. Dakle, osoba u svom uvjerenju ne čini pogrešan postupak s pogrešnom namjerom.

Sljedeće pitanje odnosi se na slobodnu volju osobe, odnosno, možemo li reći da je osoba koja ima psihopatski poremećaj moralno odgovorna za svoje djelovanje jer je „odlučila” tako postupiti? Ako osoba u potpunosti ima slobodnu volju odlučivati, onda možemo reći da takva osoba treba snositi moralnu odgovornost za djelovanje jer je to učinila slobodno i bez utjecaja izvana. Na ova pitanja Aristotel odgovara kako nije uvijek jasno kada je u pitanju prisila, te da postoji neka razlika između dobrovoljnog čina i onoga koji to nije.

„On navodi dva moguća slučaja tumačenja „nužnosti” ili „prisile”. U prvom slučaju tumačenja - kapetan starog broda koji baca robu preko palube u more kako bi osigurao sigurnost svoje posade, i drugom, osoba koja ispunjava zahtjeve tiranina koji drži njegovu obitelj kao taoce.”
(Elliott 1996, str. 32)

Prema ovom Aristotelovom razmatranju ispada da osobe s psihopatskim poremećajem imaju moralnu odgovornost, jer su granice u razlikovanju slobodnog djelovanja i onoga koje to nije vrlo upitne i ovisе o cjelokupnom kontekstu.

Emocionalno opravdanje

Kada je riječ o moralnoj odgovornosti psihopata - možemo se upitati imaju li osobe s mentalnim poremećajima kao što su psihopate jednaku emocionalnu reakciju na podražaje iz okoline kao što je to uobičajeno kod zdravih ljudi? Ako je odgovor potvrđan, i takva osoba na primjer osjeća suosjećanje prema nečijoj boli, onda ona može prepoznati razliku između patnje i stanja koje to nije, te slijedno tome zna što je pogrešno djelovanje (jer ono može dovesti do patnje druge osobe) i ima moralnu odgovornost u svom djelovanju. Međutim, D. Lykken nam nudi primjer koji opovrgava tu tvrdnju, smatrajući da psihopati nemaju uobičajene emocionalne reakcije. U svojoj studiji, koristio je ispitivanja na sudionicima primjenjujući averzivne (bolne) neuvjetovane podražaje s bezopasnim ali bolnim elektrošokovima.³ U očekivanju boli zdrava osoba doživljava emocionalnu reakciju i počinje

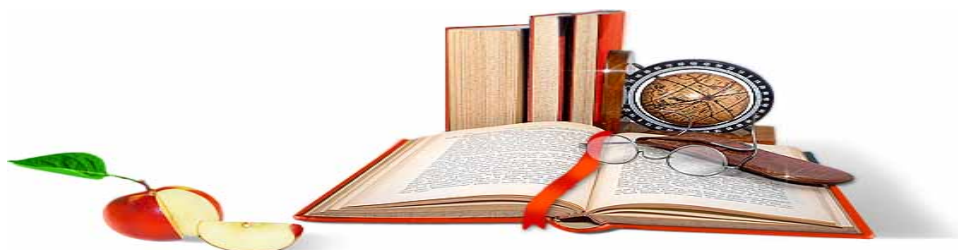
---

³ Blair, Mitchell, and Blair 2005. str. 49

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com